

NADER ONDERZOEK VLEERMUIZEN

Leeksterweg 33-37, Haulerwijk

SEPTEMBER 2023

SILVAVIR
ECOLOGISCH ADVIES
FAUNAWERK & GIS

Rapportage van Silvavir Ecologisch Advies

In opdracht van Hummel keukens, badkamers en wonen

Nader onderzoek vleermuizen

Leeksterweg 33-37 Haulerwijk

Rapportage nr.:	2022-0403
Datum uitgave:	17-8-2023
Versie:	Definitief
Veldwerk:	Vleermeneer Inventarisatie & Monitoring
Auteur:	Silvavir Ecologisch advies
Productie:	Silvavir ecologisch advies Kanaaldijk Oost 16 7433PP Schalkhaar www.silvavir.com Tel.: 0570-244037
Opdrachtgever:	Hummel keukens, badkamers en wonen Leeksesetraat 33,37 8433KW Haulerwijk j.hummel@hummelbadkamers.nl

Augustus 2023

Rapportage van Silvavir ecologisch advies
In opdracht van Hummel keukens, badkamers en wonen

SAMENVATTING

De opdrachtgever is voornemens om een woonhuis en bedrijfsgebouwen te slopen aan de Leeksterweg 33-37 in Haulerwijk. Ook hoort een naastgelegen weiland bij de onderzoekslocatie. Het pand is nu in gebruik als keuken- badkamer en woonspecialist. Na de sloop worden er nieuwe woonhuizen gerealiseerd. In een Quicksan die is geschreven ten behoeve van sloop- en herinrichtingsmaatregelen is nader onderzoek geadviseerd (Silvavir, 2022). Er is geadviseerd nader onderzoek uit te voeren naar huismus en gebouwbewonende vleermuizen. Voorgenoemd onderzoek is in het najaar van 2022 en het voorjaar van 2023 uitgevoerd.

Omdat alle gebouwen waar sloopwerkzaamheden gepland staan in potentie geschikt worden geacht voor vleermuizen kan er zonder nader soortgericht onderzoek niet worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van, in de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde, vleermuizen aanwezig zijn. Om dit uit te sluiten is er conform het vleermuisprotocol (2021) nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen die gebruik maken van verblijfplaatsen in gebouwen.

Binnen het plangebied zijn er twee verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) aangetroffen. De verblijfplaatsen betreffen een zomerverblijf en een paarverblijf. Deze bevinden zich in het woonhuis in de spouwmuur en in een dakkapel.

Bovenstaande bevindingen constateren dat de geplande werkzaamheden verbodsbepalingen uit de Wnb overtreden ten aanzien van de aanwezigheid van verblijfplaatsen van beschermde gebouwbewonende vleermuizen. Een ontheffingsaanvraag soortenbescherming Wnb is noodzakelijk.

1. INLEIDING

De opdrachtgever is voornemens bedrijfsgebouwen en een woonhuis te slopen. Een aangrenzend weiland hoort ook bij de projectlocatie. Het pand is nu in gebruik als keuken- badkamer en woonspecialist. Na de sloop worden nieuwe woonhuizen gerealiseerd.

In een Quicksan die is geschreven ten behoeve van sloop- en herinrichtingsmaatregelen is nader onderzoek geadviseerd (Silvavir, 2022). Er is geadviseerd nader onderzoek uit te voeren naar huismus en gebouwbewonende vlemuizen. Voorgenoemd onderzoek is in het najaar van 2022 en het voorjaar van 2023 uitgevoerd.

In opdracht van Hummel heeft Silvavir ecologisch advies op de planlocatie nader onderzoek naar vlemuizen uitgevoerd. Het onderzoek richt zich op de volgende aspecten:

- Van welke vlemuissoorten zijn verblijfplaatsen aangetroffen?
- Welke functies hebben deze verblijfplaatsen?
- Welke overige functies biedt planlocatie voor de vlemuizen?
- Leidt de voorgenomen ingreep tot negatieve effecten voor deze dieren?

Figuur 1. Het plangebied. Bron: ESRI.

2. TOETSINGSKADER

De Wet natuurbescherming (Wnb) is verdeeld in een soortbeschermingsdeel (paragraaf 2.1 t/m 2.5) en een gebiedsbeschermingsdeel (paragraaf 3.1 t/m 3.8). Dit hoofdstuk zal beknopt uiteenzetten wat deze delen behelzen en aan welke kaders dit project getoetst dient te worden.

2.1 Soortenbescherming

De Wnb zorgt voor de bescherming van planten- en diersoorten, waarbij de basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11). Hierin wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving alsmede Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden.

Daarnaast zijn er op basis van internationale afspraken enkele beschermingsrichtlijnen opgesteld met betrekking tot strikt beschermde plant- en diersoorten. Deze zijn opgenomen in de Wnb onder de volgende artikelen:

- Paragraaf 3.1: Vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1 t/m 3.4)
- Paragraaf 3.2: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I. (artikelen 3.5 t/m 3.9)
- Paragraaf 3.3: Andere (nationale) soorten. (artikel 3.10 en 3.11)

Ieder van deze richtlijnen kent haar eigen lijst van soorten waarop verbodsbepalingen en eisen voor vrijstelling of ontheffingsverlening van toepassing zijn. Paragraaf 3.1 en Paragraaf 3.2 sluiten aan op respectievelijk de internationale Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en Paragraaf 3.3 heeft betrekking op nationale bescherming met een minder strikt regime (tabel 1).

Tabel 1. De Wet Natuurbescherming.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime soorten Andere soorten § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden voortplantings-plaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1d Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Dit onderzoek richt zich enkel op vleermuizen. Alle in Nederland levende vleermuissoorten zijn beschermd conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming (Wnb). In artikel 3.5 zijn meerdere verbodsbepalingen opgenomen waaraan getoetst dient te worden bij ingrepen/ontwikkelingen die een negatieve effect kunnen hebben op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Specifiek voor vleermuizen dient in geval van voorkomen binnen het plangebied getoetst te worden aan de leden 1, 2 en 4 van artikel 3.5 in de Wnb. Hierbij gaat het om het verbod tot opzettelijk doden/vangen, verstoren van de dieren en of het beschadigen van de voortplantings-/rustplaatsen.

2.1.1 Opzettelijkheid

Opzettelijk doden of vangen betreft niet alleen “opzettelijk” of doelgericht handelen. Onder 'opzet' zoals bedoeld in de Wnb valt ook de situatie waarbij iemand willens en wetens de niet te verwaarlozen kans aanvaardt dat een beschermd dier wordt gedood. Dan is sprake van zogenoemde voorwaardelijk opzet. Maatregelen ter voorkoming van het overtreden van de in de voormelde bepalingen opgenomen verboden kunnen worden betrokken bij de beoordeling van de vraag of die verboden worden overtreden. Het doden of verwonden van vleermuizen kan aan de orde zijn bij bijvoorbeeld sloop, renovatie of verstorende werkzaamheden.

3. METHODE

Op basis van de voorgenomen werkzaamheden heeft het nader soortgericht ecologisch onderzoek voor vleermuizen zich gericht op laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). De inventarisaties en daarmee de vereiste inventarisatieperioden en tijdstippen zijn geheel uitgevoerd conform het landelijk geldende Vleermuisprotocol versie 2021. Dit protocol wordt doorlopend geëvalueerd door experts van het Netwerk Groene Bureaus (NGB), de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO). Het protocol voldoet hiermee aan de meest recente inzichten en dient daarmee als consequente basis voor de goede uitvoering van vleermuisonderzoek.

Het gebied had een te grote oppervlakte om dit met één persoon uit te voeren. Dus is het gebied in tweeën gedeeld. Het veldwerk bestond uit 10 veldbezoeken waarvan zes tussen 15 mei en 15 juli en vier tussen 15 augustus en 1 oktober met een minimale tussenliggende periode van 20 dagen (tabel 2).

Tabel 2: Veldbezoeken met nadere details (gd=gewone dwergvleermuis; lv=laatvlieger).

Datum	Type onderzoek	Veldwerkers	Starttijd	Eindtijd	Weer	Temperatuur (°C)	Wind (Bft)
29-08	Gd, lv paarverblijf	Vleermeneer I&M	00:00	02:00	Helder	14	2
30-08	Gd, lv paarverblijf	Vleermeneer I&M	23:00	01:00	Helder	15	3
21-09	Gd, lv paarverblijf	Vleermeneer I&M	22:00	23:59	Helder	12	1
22-09	Gd, lv paarverblijf	Vleermeneer I&M	19:33	21:33	Helder	14	2
21-05	Gd, lv kraamverblijf	Vleermeneer I&M	21:35	23:35	Half bewolkt	17	3
23-05	Gd, lv kraamverblijf	Vleermeneer I&M	21:39	23:39	Helder	12	3
31-05	Gd, lv kraamverblijf	Vleermeneer I&M	03:15	05:15	Helder	8	2
01-06	Gd, lv kraamverblijf	Vleermeneer I&M	03:15	05:15	Bewolkt	10	3
19-06	Gd, lv kraamverblijf	Vleermeneer I&M	22:00	00:00	Helder	20	3
21-06	Gd, lv kraamverblijf	Vleermeneer I&M	22:00	00:00	Helder	17	2

Het onderzoek duurde telkens minimaal twee uur en werd tussen 15 mei en 15 juli uitgevoerd vanaf zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst en tussen 15 augustus en 1 oktober vanaf een uur na zonsondergang. Tijdens het veldwerk is middels geluid en zicht gericht naar vleermuizen en hun verblijfplaatsen gezocht. Vleermuisgeluiden zijn waargenomen met batdetector D240X (figuur 2).

Figuur 2. Onderdeel van de standaard velduitrusting voor vleermuisonderzoek; Batdetector D240x.

Tijdens de veldbezoeken is gekeken naar de te verwachten soorten, aantal individuen per soort en verschillende gebruiksfuncties per soort (zie tabel 3).

Tabel 3: Onderzochte vleermuissoorten met bijbehorende functies.

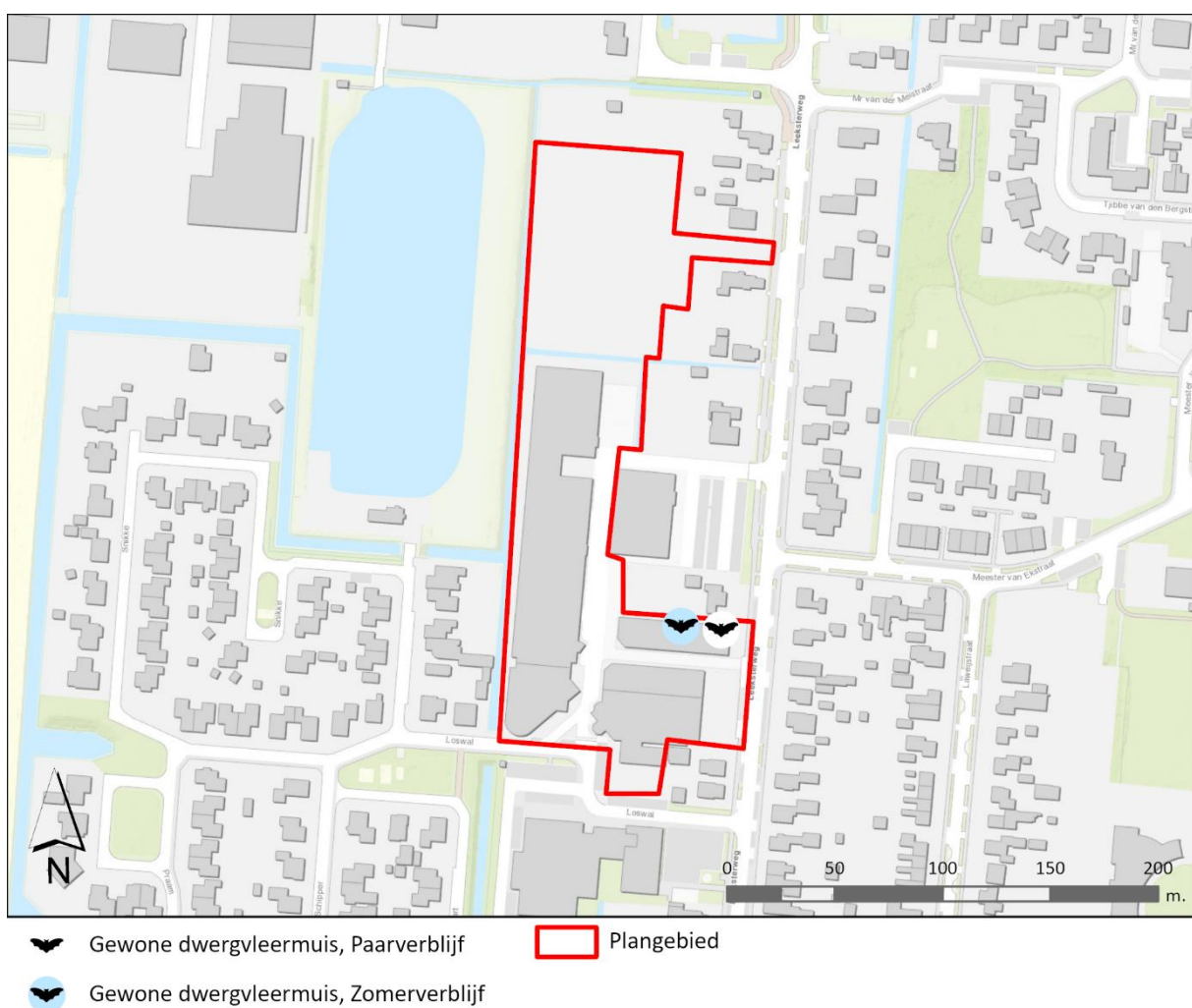
Vleermuissoort	Kraamverblijf	Zomerverblijf	Paarverblijf
Gewone dwergvleermuis	X	X	X
Laatvlieger	X	X	X

Zichtwaarnemingen zijn gedaan met behulp van een verrekijker en zaklamp. Ten tijde van het onderzoek is er met 1 veldwerker gewerkt, om een volledig overzicht van het te onderzoeken object te verkrijgen is het gebied (per ronde) twee keer bezocht door dezelfde persoon.

4. RESULTATEN

Tijdens het veldwerk zijn in de buurt bij de onderzoekslocatie foeragerende gewone dwergvleermuizen, laatvliegers en rosse vleermuis waargenomen. Deze bevonden zich voornamelijk bij de parkeerplaats van de naastgelegen supermarkt en zomereiken die aan de voorzijde van het woonhuis (oostkant) buiten de projectlocatie staan. Tijdens de najaarsrondes is meerdere keren baltsactiviteit* van gewone dwergvleermuis waargenomen. Ook is er een uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen bij het woonhuis aan de oostzijde. Deze vleermuis vloog uit het dak aan de noordzijde van huisnummer 39. Dit is het woonhuis. Tevens is er een zomerverblijf gevonden, hierbij vloog er een gewone dwergvleermuis uit een dakkapel te midden van het woonhuis (figuur 3).

*Het baltsen bij dieren is om partner(s) aan te trekken en te paren om nageslacht te produceren. Hierbij maken de mannetjes geluiden die ‘baltsroep’ worden genoemd.

Figuur 3. Een overzicht van de waarnemingen van vleermuizen gedaan tijdens de veldonderzoeken.

Figuur 4. Dit is het woonhuis (nr. 39) waar een zomerverblijf én paarverblijf zijn gevonden.

De verblijfplaatsen zijn gevonden bij het woonhuis. Het paarverblijf is gevonden in het woonhuis, de kantpannen zijn open waarbij er toegang is tot de spouwmuur en het dakbeschot. Het zomerverblijf is bij de dakkapel gevonden. De kapel heeft voldoende invliegmogelijkheden voor een verblijfplaats.

5. EFFECTBEOORDELING EN AANBEVELINGEN

Op basis van de resultaten van dit onderzoek is de aanwezigheid van een zomerverblijf en een paarverblijf van gewone dwergvleermuis in het gebouw aangetoond. Omdat het pand gesloopt wordt kan worden geconcludeerd dat de verblijfplaatsen verloren gaan. De beoogde plannen overtreden hiermee verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van beschermde gewone dwergvleermuizen. Er dient een ontheffing in de vorm van een vergunning soortenbescherming te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag.

Onderdeel van de ontheffingsaanvraag is een bijbehorend activiteitenplan met mitigerende maatregelen. Deze maatregelen zijn noodzakelijk om de functionaliteit van het plangebied voor de gewone dwergvleermuis te behouden. Dat activiteitenplan is geen onderdeel van deze rapportage en moet separaat worden opgesteld. In het vervolg van dit hoofdstuk worden enkele aanbevelingen gegeven over wat er ten minste in het activiteitenplan zou moeten staan ten aanzien van mitigatie.

De kennisdocumenten van BIJ12 schijven voor dat 'voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats meerdere alternatieve verblijfplaatsen aanwezig moeten zijn die voor minimaal eenzelfde aantal vleermuizen dezelfde functie kunnen vervullen als de oorspronkelijke plaats'. Voor het behoud van de genoemde verblijfplaatsen zijn *tijdelijke compenserende* maatregelen noodzakelijk voorafgaand en tijdens de werkzaamheden waarna er *permanente* maatregelen in de eindsituatie dienen te worden toegepast. Permanente compenserende maatregelen bestaan doorgaans uit het inbouwen van vleermuiskasten in de bebouwing van nieuwe situatie.

Een gedegen compensatie voor de vleermuisverblijfplaatsen vindt plaats door voor aanvang van de werkzaamheden tijdelijke vervangende verblijfplaatsen aan te bieden in de vorm van kleine platte kasten. Ze dienen binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke locatie te worden geplaatst en er dient rekening gehouden te worden met een gewenningstijd (BIJ12, 2017). De permanente compensatie bestaat uit kleine platte inbouwkasten welke natuurinclusief worden gerealiseerd in de nieuwbouw (tabel 4).

Tabel 4. Te treffen maatregelen voor het compenseren van de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Soort	Type verblijfplaats	Compensatie/Werkzaamheden	Periode
Gewone dwergvleermuis	1x paarverblijf 1x zomerverblijfplaats	1. Plaatsen van 8 stuks kleine platte vleermuiskasten (Model A) volgens de uitgangspunten van het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017).	Gewenningstijd van ten minste 6 maanden vóór aanvang van het paarseizoen op 15 augustus (plaatsen uiterlijk half februari).
		2. Ongeschikt maken huidige verblijfplaats volgens de uitgangspunten van het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017).	Niet eerder dan nadat stap 1. Is voltooid. In actieve periode van vleermuizen, buiten kwetsbare perioden.
		3. Aanvang sloopwerkzaamheden	Niet eerder dan nadat stap 1. en stap 2. zijn voltooid
		4. Inbouwen 8 stuks platte inbouwkast natuurinclusief in te realiseren nieuwbouw (permanent).	Inpassen in nieuwbouwplannen

6. LITERATUURLIJST

Silvavir (2022). *Quickscan Haulerwijk*. Vorden: Silvavir.

Zoogdiervereniging. (2023, Januari). *Gewone dwergvleermuis*. Opgehaald van Zoogdiervereniging:
<https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/gewone-dwergvleermuis>

Vleermuisprotocol (januari 2021), Gegevens Autoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus.

Kennisdocumenten BIJ12

BIJ12, 2017. Juridisch kader | behorende bij Kennisdocumenten Soortenbescherming Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017.

BIJ12, 2017 Gewone dwergvleermuis | *Pipistrellus pipistrellus* Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017

BIJ12, 2017 Laatvlieger | *Eptesicus serotinus* Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017

BIJ12, 2017 Rosse vleermuis | *Nyctalus Noctula* Kennisdocument. Versie 1.0 2017